

Sygn. akt II CSK 476/18

POSTANOWIENIE

Dnia 13 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

w sprawie z powództwa M. D.
przeciwko I. K. – D.
o ustanowienie rozdzielności majątkowej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 13 marca 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Okręgowego w Ł.
z dnia 6 marca 2018 r., sygn. akt XII Ca [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 377 (trzysta siedemdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 marca 2018 r. Sąd Okręgowy w Ł. zmienił wyrok Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 25 października 2017 r. w ten sposób, że oddalił powództwo M. D. przeciwko I. K. – D. o ustanowienie rozdzielności majątkowej. W motywach rozstrzygnięcia wskazał, że Sąd Rejonowy naruszył art. 52 § 1 k.r.o., uznając, że zachodzą ważne powody do ustanowienia między stronami rozdzielności majątkowej. Podniósł, że powód – wbrew art. 6 k.c. – nie wykazał, by stan separacji faktycznej między małżonkami powodował niemożność zarządzania majątkiem wspólnym. Zaakcentował, że brak jest podstaw do przyjęcia, że pozwana trwoni majątek lub dokonuje czynności pociągających za sobą uszczerbek w majątku wspólnym bądź że istniejący pomiędzy stronami konflikt o charakterze osobistym, uniemożliwia lub znacznie utrudnia wykonywanie zarządu majątkiem wspólnym i w rezultacie zagraża ekonomicznym podstawom funkcjonowania rodziny. Zdaniem Sądu Okręgowego w okolicznościach sprawy ustanowienie rozdzielności majątkowej byłoby sprzeczne z dobrem rodziny, skoro to powód doprowadził do rozkładu pożycia małżeńskiego, separacja faktyczna niczego nie zmieniła w zasadniczych sprawach majątkowych małżonków, a możliwość zarządzania majątkiem wspólnym została zachowana.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez powoda. Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał, że zachodzi potrzeba wykładni art. 52 § 1 i 2 k.r.o. przez udzielenie odpowiedzi na pytania: 1) Czy każde pozostawanie małżonków w rozłączeniu wyłączające sprawowanie zarządu majątkiem wspólnym mieści się w granicach pojęcia „ważnych powodów” w rozumieniu art. 52 § 1 k.r.o. lub „wyjątkowego wypadku” w rozumieniu art. 52 § 2 k.r.o., czy tylko takie, które nie jest zawinione przez stronę; 2) Czy brak podejmowania przez małżonków żyjących w rozłączeniu wspólnych decyzji majątkowych w okresie od separacji faktycznej do daty wydania wyroku w sprawie o ustanowienie rozdzielności majątkowej oraz podejmowanie decyzji co do majątku wspólnego tylko przez jednego małżonka w sposób arbitralny i korzystny tylko dla tego małżonka można poczytywać za wygaśnięcie zarządu majątkiem wspólnym, a co za tym idzie za ważny powód uzasadniający ustanowienie rozdzielności

majątkowej; 3) Czy ustalenie przez sąd w sprawie o ustanowienie rozdzielności majątkowej, że powód w sferze stosunków osobistych stron doprowadził do rozkładu pożycia małżeńskiego stanowi negatywną przesłankę ustanowienia rozdzielności majątkowej w sytuacji, gdy w sferze stosunków majątkowych małżonkowie pozostają w rozłączeniu, a pozwana – wykorzystując okoliczność, iż cechuje ją mniejsza wypłacalność w porównaniu do powoda – obciąża w całości powoda obowiązkiem spłacania ciężącego na obojgu małżonkach zadłużenia kredytowego oraz regulowania należności związanych ze wspólnym lokalem, z którego – na podstawie najmu – pożytki czerpie wyłącznie pozwana; 4) Czy dopuszczalne jest czynienie przez sąd odrębnych ustaleń w przedmiocie winy za rozkład pożycia małżeńskiego w sprawie o ustanowienie rozdzielności majątkowej, w sytuacji, gdy równolegle toczy się postępowanie przed sądem w sprawie o rozwód, a zagadnienie winy wciąż pozostaje kwestią sporną, czy w takiej sytuacji sąd w sprawie o ustanowienie rozdzielności winien zawiesić postępowanie do czasu wydania orzeczenia o winie w sprawie o rozwód, czy też zagadnienie odpowiedzialności za rozkład pożycia małżeńskiego wykracza poza zakres kognicji sądu w sprawie o ustanowienie rozdzielności i nie powinno być w ogóle przedmiotem jego ustaleń w sprawie o ustanowienie rozdzielności.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwana wniosła o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne

i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, iż wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia tych wymagań.

Skarżący w lakonicznym wniosku nie wskazał żadnych rozbieżnych poglądów judykatury i doktryny dotyczących wykładni art. 52 § 1 i 2 k.r.o. związanych z zagadnieniami, które miały stać się podstawą przyjęcia skargi do rozpoznania ani nie wykazał, że nie były one przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego, a jest to konieczne z uwagi na poważne wątpliwości, co do ich znaczenia powstające w procesie ich interpretacji i mieści się w zakresie problematyki, która podlega badaniu w postępowaniu kasacyjnym. Sformułowane przez skarżącego zagadnienia nie mają charakteru abstrakcyjnego, syntetycznego i uniwersalnego, lecz są osadzone w okolicznościach konkretnej sprawy i są pytaniami w tej właśnie sprawie. W istocie skarżący nie sformułował wątpliwości na tle konkretnych przepisów, a zakwestionował zastosowanie art. 52 § 1 k.r.o. w okolicznościach sprawy, opierając się na założeniach w znacznej mierze sprzecznych z podstawą faktyczną rozstrzygnięcia, nie uwzględniając że w postępowaniu kasacyjnym Sąd Najwyższy jest nią związany, a podstawą skargi nie mogą być zarzuty dotyczące oceny przeprowadzonych w sprawie dowodów (art. 398³ § 3 i 398¹³ § 2 k.p.c.).

Ponadto zagadnienie dotyczące sposobu rozumienia określonych w art. 52 k.r.o. podstaw do zniesienia wspólności majątkowej małżeńskiej było wielokrotnie przedmiotem wyjaśnień Sądu Najwyższego i nie zachodzi potrzeba ponownej wypowiedzi w tym przedmiocie.

Nie ulega wątpliwości, że dokonywana pod kątem spełnienia przesłanek określonych w art. 52 § 1 i 2 k.r.o. ocena nie może być schematyczna, ale musi mieć charakter zindywidualizowany i opierać się na analizie konkretnych okoliczności danej sprawy. Wielokrotnie również stwierdzano, że separacja faktyczna może być ważnym powodem orzeczenia rozdzielności majątkowej o ile taki stan rzeczy uniemożliwia lub znacznie utrudnia małżonkom współdziałanie w zarządzie majątkiem wspólnym, pociąga za sobą naruszenie lub poważne zagrożenie interesu majątkowego jednego z małżonków lub też skutkuje trwałym zerwaniem wszystkich stosunków majątkowych i brakiem możliwości podejmowania wspólnych decyzji gospodarczych. Przesłanką oddalenia wniosku o ustanowienie rozdzielności majątkowej może być również doprowadzenie do rozkładu pożycia małżeńskiego przez jednego z małżonków, przy jednoczesnym zachowaniu przez każdego z małżonków możliwości zarządzania majątkiem wspólnym. Natomiast wyłączna wina rozkładu pożycia ponoszona przez jednego z małżonków nie może stanowić podstawy oddalenia jego żądania zniesienia wspólności, jeśli za jego uwzględnieniem przemawiają inne przyczyny dotyczące sfery majątkowej (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 1973 r., III CZP 26/73, OSNCP 1974, nr 4, poz. 65 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 1972 r., III CRN 250/72, OSNCP 1973, nr 6, poz. 113, z dnia 29 stycznia 1997 r., I CKU 66/96, Prok. i PR. 1997, nr 7-8, str. 32, z dnia 17 grudnia 1999 r., III CKN 506/98, nie publ., z dnia 4 czerwca 2004 r., III CK 126/03, MoP 2004, Nr 13, s. 582, z dnia 4 listopada 2004 r., V CSK 215/04, nie publ., z dnia 7 stycznia 2000 r., II CKN 662/98, nie publ., z dnia 13 stycznia 2000 r., II CKN 1070/98, nie publ., z dnia 26 stycznia 2000 r., III CKN 585/98, nie publ., z dnia 4 grudnia 2000 r., I CKN 320/00, nie publ., z dnia 7 grudnia 2000 r., II CKN 401/00, nie publ., z dnia 15 grudnia 2000 r., IV CKN 200/00, z dnia 31 stycznia 2003 r., IV CKN 1710/00, nie publ., z dnia 14 stycznia 2005 r., III CK

112/04, nie publ., z dnia 11 grudnia 2008 r., II CSK 371/08, OSNC 2009, nr 12, poz. 1710, i z dnia 24 listopada 2017 r., I CSK 118/17, nie publ.).

Bogactwo stanów faktycznych, implikujące niuansowanie oceny prawnej w zakresie istnienia ważnych powodów do orzeczenia rozdzielności majątkowej w tego rodzaju sprawach przez sądy powszechne, nie stanowi problemu prawnego powstałego na tle konkretnych przepisów prawa, których rozstrzygnięcie niezbędne dla sprawy, stwarza realne i poważne trudności, przekraczające poziom występujący zwykle w przypadku każdego procesu decyzyjnego sądu orzekającego w konkretnej sprawie.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 4 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015, poz. 1800 ze zm.).